

Пријоморске новине

лист ССРН општине Будва

излази петнаестодневно

ГОДИНА III ° БРОЈ 33. ° 10. Мај 1974.

ЦИЈЕНА: 1 ДИНАР

У сусрету Десетом конгресу СКЈ

ЈАСНИ ЗАДАЦИ И ОБАВЕЗЕ

Предсједник Општинске конференције СК Милан Митровић о задацима организација и чланства у наредном периоду

КАО НЕКАД РАНИЈЕ Савез комуниста Југославије до чекује предстојећи, десети по реду конгрес, очврснут, јединствен и сјасно изграђеном Платформом, ставовима, задацима и обавезама чланства. Све то, и још много више, постигнуто је и потврђено на конгресима Савеза комуниста у републикама и покрајинама. Шести конгрес Савеза комуниста Црне Горе је, истичући огромне резултате који су постигнути у развоју наше Републике, указао и на слабости у досадашњем раду, као и то да је Савез комуниста часно извршавао своју револуционарну мисију у развоју социјалистичког самоуправног друштва — једино исправног пута у изградњи бољег и срећнијег живота.

Као што је потврђено на свим скуповима најодабранијих комуниста у републикама, класна суштина самоуправљања остаје као првонредан задатак. Извршавање нових обавеза биће једино могуће ако се посветимо непосредној стварности људског живота и ако се ослонимо, како је то писао Ленин, буде тражио „у стварном, а не пожелјном... у стварним, а не могућим друштвено-економским односима“. Самоуправљање се потврдило као доминантни друштвени однос — ако је инструмент и средство диктатуре пролетаријата којим се остварује ослобођење радничке класе од свих облика потчињености како у материјалној производњи, тако у сferи друштвене надградње и свијести.

Доприноси смо свој удио у реализацији задатака претконгресних активности, комунисти наше општине су без резерве прихватили задатак које је пред њим поставио Шести конгрес уз обавезу да се Десети конгрес Савеза комуниста Југославије дочека са дијелом остварених задатака, њиховим спровођењем у живот у мјесној заједници, организацији удруженог рада, на сваком радном мјесту.

Предсједник Општинске конференције Савеза комуниста, Милан Митровић, одазвао се на још молби и истакао неколико задатака којима ће се комунисти Будве, Светог Стефана и Петровца бавити у наредним мјесецима.

— Један од најважнијих задатака, који ће Општинска конференција поставити пред чланство Савеза комуниста, јесте кадровска политика. То питање ижејмо изабрали случајно, јер од тога како оно буде решено зависи наша друштвено-економска односи. Од доброт или лошег вођења кадровске политike зависи како ћемо извршавати задатке и обавезе на спровођењу уставних начела самоуправљања и а и резултати наше привређивања и остваривања дохотка.

Давање првонредног значаја кадровској политици у остваривању задатака, постavljenih пред организацијама и чланством, објашњава се и чињеницом да се до сада том важном питању није поклањао потребна пажња. Слабости су уочене па ће Социјалистички савез и друге друштвене самоуправне социјалистичке снаге, упоредо са остваривањем осталих задатака, морати и том питању да посвете дужну пажњу. На првом мјесту

ли су формирани свуда где је требало. Наравно, то претпоставља и низ других задатака које морамо упоредо обавити, али, пошто су политичка клима и расположење радних људи такви да сvi очекују што ефикасније спровођење одлука Савеза комуниста у живот, не смијемо дозволити ни спорост у послу као ни одступања од курса Савеза комуниста.

Питање социјалних разлика, разрежења и разашњења проблема у вези са социјалним неједнакостима и неправилног и незаконитог богаћења, као једно од актуелних за нашу средину, коме се није поклањала дужна пажња, неминовно се

наметнуло и у овом разговору. Речено је да комунисти не могу бити задовољни мјерама у вези с том осјетљивом проблематиком. Том питању ће посебну пажњу морати да поклоне органи Скупштине општине, првенствено њен Извршни одбор, Пореска политика ће наново бити стављена под лупу друштвених норми, а више пажње биће поклоњено раду друштвених и друштвено-политичких организација.

— Очекујемо одлуку Скупштине општине о повећању минималних личних доходака. Затим: у стамбеној политици грешке из прошlosti не смијемо да понављамо. Политика стипендирања већ је јасна: првенство ће имати дјеца радника с низим личним доходима, а за све остале — ако буде средстава. Рад Комисије за

испитивања поријекла имовине није задовољио, па смо предузели мјере да се слобости исправе.

Ангажоваће се квалифицирани и друштвено одговорни радници да извршавају задатке које им је заједница поставила, али ћemo бити обавезни да упрегнемо и друштвене снаге да помогну у решавању проблема. Податак да је Комисија већ одузела седам станова и да припрема нова решења о одузимању незаконито стечених некретнине, говори да смо кренули с мртве тачке. Помоћ сваког појединачца, не само ради спровођења законских прописа у живот, већ и извршавању друштвених обавеза у овом и у другим пословима, биће нам потребна, а од сваког комунисте тражићемо „руку помоћи“ тамо где треба.

ИЗ РАДА ИЗВРШНОГ ОДБОРА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ

ПРВИ КОРАЦИ

ИЗВРШНИ ОДБОР СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ БУДВА одржао је 26. априла прву радну сједницу на којој је разматран програм рада овог тијела за ову годину. Оцијењено је да посебну пажњу треба посветити организационом и кадровском јачању органа управе, а нарочито инспекцијским службама. Због тога ће бити израђена свестрана анализа постојећег стања, што ће представљати основу за изналажење најповољнијих решења, како би орган управе постао, у правом смислу ријечи, сервис грађана и Скупштине.

Првонредни задатак Извршног одбора биће утврђивање предлога буџета за 1974. годину, чији нацрт треба да разматра и усвоји Скупштина до краја маја ове године. Иначе, Извршни одбор, као приоритетан и неодложан задатак, поставио је санирање општинског буџета и фондова. У оквиру тога, предузеће се је за пролонгирање кредита за изградњу водовода „Подгорска врела — Пржно“, рјешавање питања Јадранског сајма и за реализацију свих приспјелих потраживања Скупштине општине по било ком основу код правних и физичких лица.

— Код рјешавања проблема Јадранског сајма — рекао нам је предсједник Извршног одбора Станко Гиговић — већ постоји Једна, по нашем мишљењу, прихватљива верзија: да Привредна комора СРЦГ формира ОУР, с тим што би Скупштина општине повратила своја уложене средства по основу Сајма. Рјешење питања водовода треба тражити у пролонгирању кредита на петнаест година уз цијене воде од четири односно пет динара по кубику. Комунално-стамбено предузеће мориће на тај начин нормално да отплаћује кредит, уз незнатну интервенцију из средстава буџета. Када се ријеше ова два проблема, — сматра Предсједник Извршног одбора — финансиска ситуација буџета и фондова биће нормализована и створиће се услови за даљи рад.

С обзиром на чињеницу да је туристичка сезона већ почела, Извршни од-

бор је у овогодишњем програму рада направио селекцију задатака и у први план ставио оне који су у непосредној вези с туризмом и који не трпе одлагање. То су, у првом реду, питање приватног камповања, категоризација соба у домаћој радиности, продаја предмета домаће радиности, сувенира, уметничких слика итд. У циљу организованог и квалитетног пружања услуга на плажама, препоручиће се угоститељским радним организацијама постављање привремених објеката на одговарајућим мјестима. Исто тако, преиспитаће се одлука о радном времену на подручју општине за све области рада, како би се ондо прилагодило постојећим потребама.

Да би органи управе могли нормално да функционишу, најважније ће се предузети мјере на адаптацији пословне зграде Скупштине општине. Извршни одбор је, као приоритетни задатак, истакао активирање Комисије за испитивање поријекла имовине, па је, с тим у вези, при Скупштини општине формирана стручна служба која је и кадровски ојачана. У програму рада Извршног одбора, међу најактуелнијим питањима, стављено је конституисање мјесних заједница у складу са Уставом и Статутом општине.

— То су само приоритетни задаци. Међутим, кад програм рада за 1974. годину буде усвојен од стране Скупштине општине, он ће бити дат на увид грађанству — рекао је Станко Гиговић. — Иначе, план рада Извршног одбора за ову годину биће саставни дио програма дугорочног развоја будванске општине који треба да се усвоји ове јесени.

Анализа кадровске политике

Како смо обавијештили, ускоро ће се на дневном реду Општинске конференције Савеза комуниста и Општинске конференције Савеза синдиката наћи питање кадровске политике у будванској општини.

Ради што потпунијег сагледавања постојећег стања и утврђивања задатака на овом плану, све организације Савеза комуниста у привреди и ванпривредним службама претходно ће анализирати кадровску политику у свијетлу ставова и закључача Четрдесет четврте сједнице ЦК СК Црне Горе. Секретаријати организација, односно њихови секретари, ангажоваће за овај посао надлежне службе у радним организацијама које ће припремити исцрпне информације о постојећој кадровској ситуацији у својој средини. Такве информације претходно ће претресати основне организације Савеза комуниста, а касније ће оне бити предмет разматрања општинских конференција СК и Савеза синдиката.

Секретаријат Општинске конференције Савеза комуниста припремио је конкретан и исцрпан упитник, а биће приказана структура запошљених у будванској општини од 1969. до 1973. године.

Упитником су обухваћена врло актуелна питања из области кадровске политике. Тако, на пример, поред основних података из којих ће се видjetи структура постојећег кадра, начин употребљавања школске спреме, бројно стање, упражњења мјеста итд. упитник поставља и конкретно питање: да ли су и за која руководећа радна мјеста у радиој организацији, поред осталог услова, били предвиђени и посебни морално-политички квалитети, као и у којој се мјери, приликом попуњавања ових радних мјеста, водило рачуна о тим квалитетима?

Интересантно је и питање да ли у радним организацијама има лица која су починила дјела привредног криминала, а да им је након тога повјерено вршење истих или сличних послова.

Свака радна организација одговориће и на питања да ли се приликом пријема радне снаге поштовала самоуправни споразум о запошљавању, закључен на иницијативу Комуналног завода за запошљавање, као и у колико случајева и због чега није поштован.

Списак питања веома је дуг и немогуће их је овом приликом све набројити, па смо издвојили она најкарактеристичнија:

— да ли је, и у колико случајева, у периоду од 1969. до 1973. године било изигравања конкурса, отпора довођењу стручних људи, ослењања по сваку цијену на постојеће кадрове у радиој организацији, односно општини. Поименично ће се приказати и сва руководећа радна мјеста за која важи принцип реизборности и тражиће се одговор на питање да ли је до сада тај принцип поштован;

— видјеће се да ли су радне организације рјешавале кадровска питања путем стипендирања и колико су па тај начин запослили људи, као и то какав је био однос радних организација према пријему приправника;

Пошто је наша општина и територијално и по броју радних организација релативно мала, дешава се да се, мање више у свим колективима упошљава приличан број радника који су у међусобној родбинској вези. Ово, свакако, није без значаја и одраза на укупно стање односа у радним колективима, а негативно се одражава и на објективност, досљедност у поступку самоуправног одлучивања, особито када се ради о личним дохоцима, стамбеним питањима, пријему у радни однос и распореду на појединачна радна мјеста. Присуство ове појаве, само по себи, оставља велику могућност за приватизацију друштвене имовине, њено претварање у групну својину, као и за друге девијације. Информација ће садржавати и податак: колико је ова појава присутна у највишим колективима са показатељима о броју запошљених чланова из једне породице. Тачно ће бити приказана и родбинска повезаност међу члановима управљања у радним организацијама, као и родбинска повезаност чланова органа управљања са руководећим лицима.

Припремили:
В. Станишић
С. Греговић

За стадом

Лијепо је бити чобаница...

МАИНСКИ ПАШЊАЦИ некад су хранили крда овaca, коза и говеда. Обојем, Церовицом, Комардом, Дубовицом, Уровицом и Кошљуном, не тако давно, оглашавала су се звона и чактари, одјекивале чобанске пјесме и поклици. Све је било весело и пуно живота. На многобројним игралиштима (мјеста где се чобани окупљају) одвијала су се разноврсна такмичења и забаве. Младићи су се надметали у скакању, бацању камена с рамена, стријељању из пушака, док су се дјевојке такмичиле у игрању камичака, плетењу и везу.

Десет мајинских села брало је тада близу двије стотине домаћина, а главно занимање становништва било је сточарство. Није било домаћинства које није имало од петнаест до педесет гола сите стоке, а било их је која

и ова имала у својим оборима и по сто и више овaca и коза. Данас на читавом подру-

чују Мајна једва да се задржало дводесетак породица, а и оне су готово напустиле ову уносну грани привређивања. Томо Кустудић је једини домаћин који се још увијек интензивно бави сточарством.

Ових дана срели смо повећи буљук овaca и коза, што је већ права ријектост у нашим селима. Пред стадом је ишла чобаница, шеснаестогодишња Зорица Кустудић. У руци је носила посуду са солју, а у торби ручак, плетиво и књигу. Замолили смо је да фотографијемо њу и њено стадо, на што је радо пристала. Без шминке и позе млада чобаница стала је пред камеру, пошто је претходно укrottila своје стадо, како би омогућила да се направи што бољи снимак.

— Имам осамдесет овaca

и коза и шездесеторо јагњади и јарића — обавијестила нас је ова пастирица. Учила сам основну школу у Поборима, завршила четврти разред, и напустила школовање јер ме моји даље нијесу могли школовати, па сам, ето, сада постала чобаница и проводим дане са стадом. Знам да ћете помислити како овај посао није привлачен данас, али ја га веома волим.

Тако мисли усамљена чобаница Зорица Кустудић; која није несрћна због тога што чува стадо док њене другарице раде у хотелима. Напротив, Зорица је задовољна као чобаница и сматра да није усамљена — њен разговор су плетиво, књига и стадо.

Владимир Станишић

ГОСТ РЕДАКЦИЈЕ

„ОБАЛА“ ЈЕ МОЈА КУЋА

У СВЕТОМ СТЕФАΝУ се не двоуме када их питате које је најбољи радник. Многи су нам одмах рекли: „Посетите ресторан „Обала“, тамо ћете наћи Станицу Митровић. Она је много дала нашем предузењу — диван је радник, друг и пријатељ...“

Станица Митровић вјерно биљежи све успјехе у свом предузењу. Све промјене, све догађаје. Услужила је хиљаде и хиљаде гостију увијек уз осмијех и лијепу ријеч. Ова витална жена, енергичних покрета и чврсте воље, у предузезу „Свети Стефан“ је скоро двије деценије, од његовог оснивања, на свијету почела је своју угостиteljsku каријеру прије равно дводесет и седам година. Никад није напуштала Свети Стефан, његову обалу и маслине.

— Радила сам овде прије него што је формирано Угостиteljsko предузење „Свети Стефан“. Били су то први скромни почети светостефанског туризма, доба изградње. А када је формирано предузење, ступила сам у њега, и, ето, скоро ће бити двије деценије како сам у њему.

— О свему томе бринемо ми, стални и сезонски радници у „Обали“, каже Станица. — А не-ма нас много: у „шипцу сезоне“ — дводесет и двоје.

И као да јој се чини да бисмо могли заборавити, остале, каже:

— Дивне је имам сараднике и људе који овде раде. Без њих не могу. Ето, могла сам још прошле године да поврем у пензију, али како да оставим чика-Груја, Анкицу и друге раднике и пријатеље. Ми смо овде као једна породица. Дозволила бих да нешто није у реду у мом дому, али овде то не бих могла да гледам. Јер, овде има стотине очију, стотине свједока и било би исто толико примједби, кад нешто не би ваљало. А до данас нијесам доживјела да се неко жали „Обала“, па то је у ствари моја кућа...

Друго нам је Станица причала о „Обали“, плановима и жељама. С поносом нам показује како су се проширили капацитети. Направљен је шанк, магацин... Идуће године планирају да прошире и салу за ручавање, пошто је садашња стварно доста тијесна.

Чули смо од Станице да у „њеној кући“ влада велика љубав и хармонија међу радницима. Сви се воле и пошtuju.

— Видите овог конобара — показује нам на једног радника који је услуживао госте — тај би сјутра могао да буде управник било којег објекта. Говори

пет језика, примјеран је на по-слу.

Станица је била и радник, а то је и сада. Јер, како рече, њој не треба да „шефује“, пошто сви раде, сви воле посао и она је само радник више у тој добро уходаној групи. Почела је у шанку — спремала пиће, прала, чистила, помагала у свим угоститељским пословима. Никад се није жалила нити тражила помоћника. Јер, она воли посао, зна што хоће и стапно је прате успјеси. Дан и ноћ бди када је „Обала“ отворена. Тада за њу нема одмора.

— Ипак, одмор је то кад видим да посао добро иде. То ми је највеће уживање.

Станицу воле у предузезу. Бирали су је у Раднички савјет и друга самоуправна тијела. За десет година рада и добре резултате на посулу добила је златан сат.

— Када људи воле посао, када му са љубављу прилазе, успјех мора да се покаже... Нема слабих радника, има само људи који не воле посао — рекла нам је Станица на растаману.

Саво ГРЕГОВИЋ

ГОДИНА ТУРИСТИЧКЕ КУЛТУРЕ

ХОТЕЛИ ПРИПРЕМАЈУ ИЗНЕНАЂЕЊЕ

СУДЕЋИ ПО ОНОМЕ ШТА НАМ УГОСТИЉИ ПРИПРЕМАЈУ, у наступајућој сезони биће знатно више „ситница“ које ће посетиоце Будве обрадовати.

ГОДИНУ ТУРИСТИЧКЕ КУЛТУРЕ коју, ето, још зва начин нико није прогласио (а да њу смо добили прегршт лијепих ријечи и похвала у интервјуима и разговорима за „округлим столом“) поред комуналних служби свесрдно прихватају и — угостиљи.

„Шта ћете ове године туристима ново понудити?“ — било је питање које смо поставили Петру Добрљанину, директору ООУР „Авала“ у Будви.

Хотели и други погони, који припадају основној организацији удруженог рада „Авала“, посљедња два мјесеца предузели су низ мјера да нашу укушну понуду обогатимо, учимо разноврснијом и примамљивом за посетиоце Будве. Нијесмо пред собом имали само ону атрактивну страну те понуде, већ више тежију да њеним оплеменљивањем повећамо доходак и одговорност на послу сваког појединца — рекао нам је Петар Добрљанин.

Шта је то ново? Популарни ресторан „Хаваји“ на острву Св. Никола, судећи пре ма свему ономе што смо чули, биће ове године најпријављенији кутак Будве. Као прво, преуређио се, боље речено, уредити, све оно што чини „намештај“ овог ресторана — бара, с тим што ће се задржати његов досадашњи изглед. „Хаваји“ ће бити у правом смислу „излазак“ Будве у ноћ. Сваке вечери ће гости из другог хотела, у

„Хаваји“ у другом руку. — ВИШЕ НАЦИОНАЛНИХ СПЕЦИЈАЛИТЕТА И ЗАВАЕВА

Хотел „Парк“: Једна од ријетких оаза

ТУРИСТИЧКЕ ТЕМЕ И ДИЛЕМЕ

СИРОМАШТВО ЗЕЛЕНОГ ПОКРИВАЧА

КЛИМАТСКИ УСЛОВИ омогућавају узгајање најразноврсније медитеранске вегетације па потезу од плаže Јаз до границе будванске општине с барском комуном. Од културних средоземних биљака за сада је најраспрострањенија маслина, а поред ње успијевају лоза, смоква, поморанџа, лимун, шипак, рогач и друге биљке. Природна вегетација заступљена је разним врстама зимзелених биљака: кипарисима, боровима, еукалиптусима, палмама... Поред њих, земљиште у приобалном дијелу покрива смрека, зеленика, планика, жуква, вресина и сомини. Све то растиње предмет је јединог интересовања хиљада гостију који бораве у нашим туристичким центрима. Обилујемо разним врстама љековитог биља које се, зачудо, нити узгаја нити скупља.

Ипак, поред свег тог богатства најразноврснијим врстама растиња, можемо да кажемо да смо у зеленилу међу најсиромашњима у кругу „родоци“ познатих и афирмисаних летовалишта на нашем дијелу Јадрана. Да, којим слу чајем, немамо велелепни милочерски парк и зелenu оазу на крају Словенске плаže, која припада хотелу „Парк“, као и неколико приватних агрумара и минијатурних или са укусом и љубављу његованих вртова, у овом погледу не бисмо имали чиме да се похвалимо.

ЗАБОРАВНОСТ КОЈА СЕ СВЕТИ

Можемо констатовати да се за ових десетак посљедњих година, од када биљежимо нагли напредак туризма, зеленилу није поклањала готово никаква пажња. Грађени су хотели, веће стамбене зграде и читава насеља приватних кућа и викендница, али никад нијесмо били спремни да се прихватимо посла око уређења паркова и вртова. Чак нијесмо урадили план по коме би, бар сваке пете године, засадили одређени број садница или оплеменили одређену голет, иако смо, на ријечима, увијети били спремни да тај пропуст и недостатак констатујемо, као и да себе прекоримо што смо у том погледу били више него немарни. Да смо, којим слу чајем, били досљедници изјавама и обећањима, данас бисмо имали, ако не пет, а оно бар још један парк раван ономе милочерском.

Ишли смо, чак, дотле да и оно мало расположивог зеленог покривача не уредимо и учинимо приступачним туризмом. Да не бисмо у набрајању отишли далеко, поменимо само оне зелене површине које су после педесетогодишњице нашег туризма морали да изгледају другачије него данас. Борова шума изнад Лазарета у Петровицу већ би требала да за ово летовалиште представља вриједност колико и непроцјењива петровач-

ка плажа; зеленило острва Св. Никола предодређено је за „плућа“ Будве; рт Завалу, коју с једне и с друге стране окружују хотели, потпуно смо заборавили, а она мало стаза које постоје утабали су туристи који су, уз велике напоре, желели да приђу тачкама одакле могу да доживе Будву из још интересантнијег угла; парк у Будви, преко пута аутобуске станице, препуштен је једино бризи „мајке природе“, а борова шума изнад раскрснице, одакле се с магистрале одваја пут за Цетиње непривучна је и најискуснијем планинару или извиђачу. А за Будву би она требала да значи вриједност колико и најлучујући хотел.

И да се вратимо на почетак. Констатација да смо у зеленом прекривачу сиромашни, представља у ствари само полуистину. Код очију, не видимо оно што би требало да нам стапио бидеју пред очима.

НАШ ЗАЈЕДНИЧКИ ИНТЕРЕС ЈЕ ТУРИЗАМ

Предлоге који су истицани у више наврата — да ни једна зграда не би смјела да се сагради док се не уради и реализације план озелењавања — требало би озаконити и затим строго поштовати, по цијену изградње дотичног објекта. То би требало да важи како за друштвене тако и за приватне зграде. С јесени и прољећа, када сви, бар што се тиче оних који привређују у угоститељству, имају доста слободног времена, морало би се више пажње посветити пошумљавању голих површина, готово у оних у залеђима плажа, уз насеља и саобраћајнице. Туристичка друштвота, а имамо их четири на нашем подручју, као да су заборавила свијетлу традицију њихових оснивача и пионира на уљепшавању мјеста, а ни наше школе не могу се похвалити да су на томе нешто изузетно урадиле и допринијеле. Исти прекор може се упутити извиђачима, планинарима и другим организацијама Социјалистичком савезу, Синдикату, омладини. Јер, друштвени интереси су једни, а наш заједнички интерес је ТУРИЗАМ. Од њега живи сваки становник, био он пасиван или активан у смислу привређивања.

Да се и овог пута подсјетимо на општу странцу — пријатеља, који је, одувељен свим оним што је за вријеме боравка код нас видио, примјетио: „Да сам, којим слу чајем, при доласку у Будву, Свети Стефан и Петровац, угледао више палми и другог медитеранског биља, помислио бих да се налазим на обали Африке или негде у Јужној Америци... Ово што ви имате нема нико, али се бојим да ви нијесте довољно свјесни колико све то вриједи.“

Д. Н.

јела — јагњетина с ражња, домаћи хљеб печен под сачем и паштровски „макарули“, а да пића — црннички вранац, никшићко пиво, лозова ракија и сок од нара. Посјетиоци овог ресторана преко дана биће излетници из других туристичких мјеста од Дубровника до Улциња, а увече бије мјеста бити резервисана за госте Будве. Новину ће представљати и тачење пива у чашама, и то у посебној просторији хотела „Интернационал“, која ће се преуређити за пивницу, затим у ресторан и кафани хотел „Могрен“ и у досадашњој просторији хотела „Авала“ која је званично називана — бар. Једна од сала у хотелу „Могрен“ намијењена је такозваним трезвењацима, пошто ће представљати комбинацију мљечног ресторана и посластичарнице. С обзиром на то да су гости ранијих година изражавали посебно интересовање за оваквим локалом, наткриће се дио терасе, који припада овој сали (ријеч је о сали „Могрена“ која се на лази на крају зграде, до хотела „Авала“), тако да ће се користити и по кишном времену.

Кад се зна да су у току припреме за уређење кампа на плажи Јаз, да ће његови гости — поред више воде,

Више специјалитета — већи промет

боровој шуми која представља својеврstan амбијент, дољазити на вечере и уживати у рибљим специјалитетима и другим „ћаконијама“ нашег кулинарства. Предвиђено је и уређење обале око ресторана, а иницијатива да се дотле да се поједини дјелови камене плаже бетонирају и тако море приближи посјетиоцима и купачима. „Хаваји“ ће бити и једна од „станица“ које ће гости хотела и посјетиоци Будве посјећивати и пре која ради рибљих специјалитета. Додајмо и то да ће послуга у овом јединственом кутку на нашој обали бити адекватније обучена и да постоје изгледи да се за забаву гостију антажује оркестар чији ће чланови бити Црнци. Речено нам је да је већи дио идеја за другачији садржај угоститељске понуде у „Хавајима“, као и обавезу да их реализује преузевши на себе радник „Авала“.

ЈАГОШ МАЈИЋ

Новина ће, како нам је саопштено, бити још. Ресторан „Стари град“ радиће пре који цијelog дана, наравно и у току ноћи. У њему ће се искључиво служити специјалитети нашег поднебља: од

струје и санитарних уређаја имати и нови ресторан, и ми, и посјетиоци наше ривијере, можемо бити задовољни новинама које припремају угоститељи „љепотице југа“.

Д. Н.

ЈОШ ЈЕДНА САМОПОСЛАУГА

У насељу Подкошљун отворена је модерна самопослуга. Агрокомбинат „13. Јул“ из Титограда, који снабдијева прехрамбеним артиклима добар дио наше ривијере, власник је ове лијепе уређене самопослуге, која се налази у неома прометном дијелу насеља Подкошљун. Већ одавно се осјећаје потреба за оваквим објектом не само у љетњим мјесецима, већ и у изимском периоду, када је до најближе самопослуге требало пjeшачити и два километра, пошто је она на Луговима ријетко када снабдијевана основним артиклима — хљебом, млијеком, кромпиром, и воћем.

Нова самопослуга Агрокомбината је, бар за сада, веома добро спадајућа. Шеф самопослуге Крсто Руцовић обећава да ће тако бити и у будућћи. Поред осталог, у њој ће се увијек мочи добити свеже месо, риба, сухомеснати производи и најквалитетније воће.

КУРЗИВОМ

ВАНДАЛИ

У ВИШЕ НАВРАТА скретали смо пажњу на опасност која пријети нашим природним лепотама од појединача, који се вандалски односимо према њима. Свјесни да је цјелокупна наша привреда заснована баш на тим богатствима — пјешачним плажама, бујним маслињацима и уопште разноврсности биљног и животињског свијета, који захваљујући изванредним климатским и другим условима битишу у овом поднебљу — покушали смо да мобилишемо читаво грађанство наше општине, како би сваки појединач постао чувар тог непроцјењивог блага. Јер, то је једини начин да се стане на пут динамиташима и дивљим ловцима, да се спријечи крађа пијеска с плажа, сјеча маслина, уништавање зеленила, загађивање мора и објеката природе и других радњи које нарушају природу.

Једини је пут, дакле, ако желимо да сачувамо фауну и флору нашега мора и наше обале, да сваки од нас поступа онако као што су поступали неки љубитељи природе из Светог Стефана, када су недавно одузели ловачке пушке двојици младића, који су убијали фазане на ловишту између Близикућа и Рађеновића и привели их у Станицу милиције у Будви.

Нијесмо били изненађени када је у нашу Редакцију дошао један грађанин и саопштио нам да се фазани масовно уништавају баш у вријеме ловостаја, јер смо већ навискали на слична дивљања и, најжалост, појединачне протесте грађана. Годинама се улажу напори од стране ловачких друштава да се обнови фонд дивљака на нашим ловиштима, али све то остаје без резултата због недисциплине и неодговорности. Сјетимо се само што се догодило са зечевима и јаребицама на острву Свети Никола.

Надамо се да ће примјер грађана Светог Стефана послужити и другим житељима наше општине како треба организовано и енергично интервенисати када је у питању заштита природе. А такве интервенције потребне су и на подручју Вишковића, Обле главице, и Шушњаке, где, малтене свакодневно у вријеме ловостаја, дивљи ловци тамане зечеве, као и на теренима Брајића, где се уништавају јаребице.

Посебна је прича о „бомбашима“ који свакодневно, од Јаза до Буљарице, чекају рибу у заједници.

Наша обала је најлепши дио Медитерана, са изванредним плажама и најистријим морем на свијету. Без свог биљног и животињског свијета она не би била она што јесте.

Зар да дозволимо да савремени вандали нарушавају и уништавају то наше највеће богатство по коме смо надалеко познати?

ОВЕ ГОДИНЕ У СВЕТОМ СТЕФАНУ

Мање гостију више пара

У нашем најпознатијем лјетовалишту прилично је живо. Истинा, нема тако много гостију, можда их је и мање него прошло године у овој вријеме, али су у предузећу „Свети Стеван“ задовољни. Недавно је отворен град-хотел.

— У првој половини маја отворено је мање ноћења, него у исто вријеме прошле године — каже директор Владимира Митровић — али, финансијски, ми боље пролазимо. Томе су допријеле и повећане цијене, као и групе посјетилаца из Дубровника које долазе на неколико дана.

Тренутно, капацитети овог предузећа попуњени су за око 35 од сто, али већ од 15. маја почиње „гужва“. Двадесет другог, трећег и четвртог биће попуњено 80 од сто расположивих капацитета.

— Интересовало нас је како то да буде отворено мање ноћења, а да промет буде знатно већи.

— Ето, ако анализирамо апсолир, долазимо до закључка да смо имали око 8000 ноћења мање него прошле године — каже директор Митровић. — А оставени промет је већи за 100.000 динара. Наш овогодишњи гост је знатно бољи, и, поред цијене, то је кључ тајне. Шестог и седмог маја имали смо групу од 180 Американаца који пансони плаћају по 54 долара. Добар гост добар потрошач — ту је наш успех.

Права најезда гостију и „прави“ почетак сезоне очекује се у другој половини маја. Тада почине и овогодишњи фестивал озбиљне музике „Дани музике Свети Стеван — Будва“ који ће допринијети посјети.

— Много полажемо на тај фестивал и подржавамо ту значајну културну манифестију, у

ТУРИСТИЧКИ ВОДИЧ

ПЕТРОВАЦ — НЕНАДМАШАН ДРАГУЉ

Ради свог положаја, изванредне плаже, вјечно зелених терница маслињака и борових стабала, увијек бистрот мора и свега другог чиме је ненадмашни стваралац — природа даровала свај крај. Петровац уистину заједнички назив је туристички драгуљ. За многе домаће и стране туристи овај градић је представљао „љубав на први поглед“, а међу њима се може наћи велики број оних који у Петровцу долазе редовно или извлачјују послиje дугих и заморних путовања да у њему прикупе снагу за нове „номадске“ подухвате.

Поклоници овог кутка наше ривијере Петровац називају „мало летовалиште“, „мало мјесто“, несвесни да му тиме најносе неправду. Али, кроз то „мало“ они изражавају љубав према свему оному што су овде видјели и доживјели. Сви, којима овај туристички драгуљ лежи на људију прихватују таак однос према Петровцу и на њега гледају као на нешто што је вјечно младо.

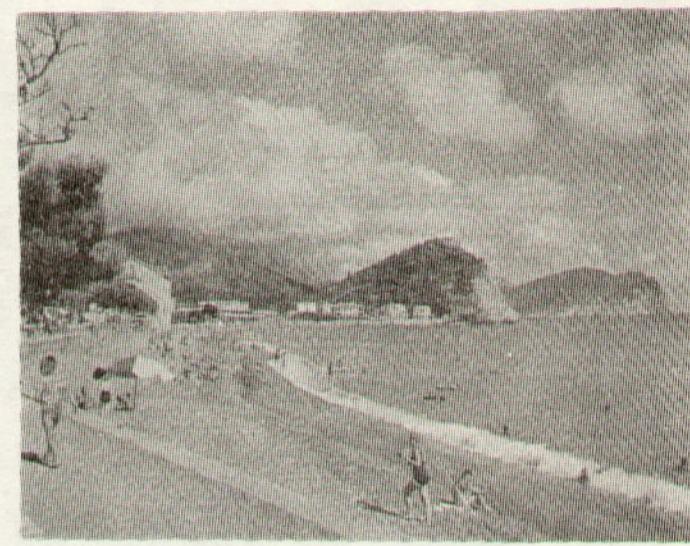
Петровац је данас модерно летовалиште с компарним хотелима. Перспектива његовог развоја гарантује особен туристички развој, наравно уз очување свега онога што га чини својеврсним кутком Јадрана.

До недавно мјестанце са неколико стотина житеља, богатом и бурном прошloшću, која почине у доба моћи Рима, Петровац је, према остатима материјалне културе, постојао још у трећем или четвртом вијеку. Најрецијити доказ за то су два подна мозаика, откриvena 1962. године у дијелу Петровца који се назива Миринште. Након њихове реконструкције непобитно је утврђено да припадају римском добу, да су их радили тада познати мајстори.

Мозаици су рестаурирани на мјесту где су и пронађени, изграђен је павиљон који им обезбеђује вјечно постојање, па је наша обавеза да сваком посетиоцу Петровца, Будве и Светог Стефана, покажемо ову културно-историјску вриједност.

Ластва је најстарији назив овог мјesta, а први пут се помиње у дванаестом вијеку („љубићи“ Попа Дукљанина). Прво насеље саграђено је у близини мјesta где су отворени мозаици, а насеље поред мора почelo је да се формира тек у осамнаестом вијеку. Прво су подигнуте зграде — магацини за смештај уља, вина и других производа, који су извозјени у друга мјesta на обали Јадрана. Забиљежено је да је насеље крајем деветнаестог вијека имало 400 становника, а име Петровац добило је послиje првог светског рата.

У самом Петровцу домаћи и страни посетиоци треба да упознају историјат црквица св. Томе и св. Илије, које су саграђене у четврнаестом и петнаестом вијеку, али нијесу сачувале првобитни изглед, јер су

Изванредна плажа

накнадно преправљене. За њих је везан примјер јунаштва попа Рада Андровића који је крајем осамнаестог вијека, када је Махмут-паша Бушатлиja на превару ушао у Паштровиће, покушао да убије силиника и освети му се за превару. У томе није успио, јер му пушка није отпалила, а Турци освете ради убији и њега и остале паштровске главаре. Књижевник Стјепан Митров Љубишић је овјековјечио овај подвиг попа родољуба и јунака у проповједи „Поп Андровић — нови Обилић“.

Зграда у којој се сада налази модеран и атрактиван угоститељски објект — бар „Кастио“ била је некад млетачко утврђење, а саграђена је негде у шеснаестом вијеку. По њој је и мјесто добило назив Кастио Ластva, а краје је изговарано у народу Кастио. На врху читавог свог грађевинског комплекса данас се налази споменик Паштровићима, погиблим у току Народно-ослободilačke борбе. Споменик је овјековјечио још један споменик тренутак богате паштровске историје. Споменик који је укомпонован у споменик, на симболичан начин говори о слави и поносу људи овог краја и истовремено симболизује путоказ новим генерацијама да слободу треба бранити као што су је били 143 бораца који су имена урезана на њему. У Петровцу је проглашена прва комунистичка општина на Јадрану, а на згради у којој су се састајали чланови КПЈ завршила се првена застава септембра мјесеца 1920. године. Петровцу је комунистима рад је био онемогућен јула мјесеца 1921. године насиљним путем, али комунистичка зубља распламала се 1941. године да би вјечно горјела.

У околини Петровца налазе се бројни споменици прошлости. Ту су манастири Режевићи и Градините, црква св. Крста у Новоселу, која је живописана почетком седамнаестог вијека. За стијену надгробену над морем између Петровца и Режевића везана је једна од најпоетичнијих легенди овог краја — о џејовици која је, да би остала одана свом вјернику, напала смрт у морским таласима.

Д. Новаковић

На Црногорском приморју

ЈЕДИНСТВЕН ФЕСТИВАЛ

На недавно одржаном састанку представника заједница културе Будве, Тивта, Котора и Херцег-Новог одлучено је да фестивал „Игре југа“ постане јединствена културно-забавна манифестија на Црногорском приморју. Закључено је да се прошире амбијенти за извођење програма, па ће овог љета и Улцињани и Цетињани моћи да виде наше познате умјетнике. Договорено је да се прошире амбијенти за извођење програма, па ће овог љета и Улцињани и Цетињани моћи да виде наше познате умјетнике. Договорено је да се програм обогати нарочито у садржајном погледу, како би „Игре југа“ постале својина радних људи који живе на Црногорском приморју, као и много бројних гостију који се ту нађу на годишњем одмору. Такође је закључено да се програм прилагоди и захтјевима, страним туриста који проводе одмор дуж Црногорског приморја.

Фестивал „Игре југа“, који представља синтезу више умјетности (позориште, поезија, музика, сликарство), одржава се од половине августа ове године. У извођењу програма учествоваће наши еминентни глумци, пјесници, сликари и музичари. Проширен је и Умјетнички савјет „Игра југа“ који треба да сачини програм овог фестивала.

Организатор „Игра југа 74“ биће Културни центар из Будве.

С. Г.

КАМЕРА ОПТУЖУЈЕ

У центру „љепотице југа“, како не без разлога називају Будву, пред зградом Основне школе „Стјепан Митров Љубишић“, налази се — назовимо га тако — дивље паркиралиште! Као што стрелица показује, на правом мјесту постављен је саобраћајни знак, који упозорава возаче на ред, али шта то вриједи кад се на њега нико не осврне!

Ипак, увјерени smo да општински органи одговорни за ред у „Меки црногорски туризам“ имају могућности да, и по цијену изрицања одговарајућих касни, науче реду оне који га се не придржавају.

В. Р.

ТРАЖИМО НАЈЉЕПШУ БАШТУ

ЉУБАВ ПРОФЕСОРА ЂАНИЈА

Проф. Др Иво Поповић—Ђанић у свом врту

АКО СЕ ЗА НЕКОГ МОЖЕ РЕЧИ да нема ни тренутка слободног времена, да му је сваки дан, сваки час, унапријед, најбрзљивије и најрационалније, испланiran, без бојазни да ћемо погријешити, тако нешто можемо казати за познатог професора Медицинског факултета, еminentног практичара и теоретичара, Др Ива Поповића — Ђанића. Мало је, међутим, оних који овог врсног прегаоца знају по његовој, такође, великој страсти и љубави од које је већа и узвишенија само она према човјеку. Али, до вољно је навратити до његове куће у Будви, до врта у чије је стварање уложио многе часеве, дане и седмице, који је резултат дугогодишњег преданог рада овог научника који је — и нећemo претjerati ако се тако изразимо — заљубљен у природу, цвијећа и љепоту. Све што је створено у његовој башти — а она је таква да је врло тешко процјенити њену вриједност — он је — и буквально — све створио својим рукама.

Ниједна, управно ничија баштина нија претријела што и ваша — само што булдоџерима није риљана, што њоме тенкови нијесу пролазили — рекла је једна Ђанићева сусјетка, када га је видјела да ко зна по који пут прекопава свој врт. А он се одмарал, радио је у башти — расађујући руже, гарденије, бегоније, камелије и како се све не зове то украсно дрвеће, шиље и цвијеће ко

зни из којих све земаља донешено и засађено, које расте и буја у његовом — мало је ако се каже највише што се може рећи — у сваком погледу узорном парку.

Карakteristika његove баште је да она у свако доба године цвјета — љети и зими, спрљећа и преко јесени. У њој се налази једанаест врста мимоза, које цвјетају преко читаве године, осамнаест камелија, неколико гарденија, ебенија, бегонија, палми, банана. Зидови његове куће обрасли су хортензијама, док је њен кров прекрiven пузавицом „Јасмин“, специјалним зимзеленим цвијећем. У вазнама се налазе два бразилијанска бора и два фикуса, док у башти, поред два нарса, расте неколико мандарина, лимунова — мјечечара, поморанџи и другог воћа.

Сусједи професора Ђанића, поготову они који воде цвијеће, једва чекају кад он дође у Будву да расађује цвијеће: тада се за сваког од њих нађе понешто у професоровом врту. И он је неизречно радостан кад својим пријатељима — а сви људи су његови пријатељи — може да поклони нешто што ће их обрадовати.

Такав је професор Ђанић — води све што живи и цвијета, а цвијеће је његова велика љубав, највећа послиje оне немјерљиве — љубави према човјеку.

В. Ракочевић

МАРКСИСТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

ТЕРМИН ХУМАНИЗАМ сретамо у науци, филозофији и културној историји. Њиме се означава не само једна теорија, већ читав теоријски систем, или, тачније, један поглед на живот и свет. Исто тако, хуманизам се назива читав један покрет у историјској пракси, који човјека и људску слободу ставља у центар свих ћивија. Према томе, хуманизам је она човјекољубивија теорија и покрет који полази од човјека и залаже се за његову срећу у животу.

Социјализам има изузетно мјесто у историји хуманистичке мисли. Он је, у првом реду, подвргао критици све облике људске и друштвене отуђености и изопачености, сваку неуманост, експлатацију угњетавање човјека по човјеку. Социјализам је, даље, указао на праве изворе дехуманизације људских односа. На крају, социјалистички хуманизам афирмирао је идеју о људском еманципацији, као остварењу унутрашњих потенцијала сваког појединца који није супротстављен друштву, већ се његова хуманост реализује кроз другог човјека.

Шта подразумијевам под појмом хуманизам? Прије свега, такав систем размишљања о човјеку који — признајући човјека као највишу друштвену вриједност — тежи да у пракси обезбиједи најбоље услове за људски напредак. Овде не може бити ријечи ни окојкој варијанти буржоаског хуманизма, нити о хуманизму религије самаријанског вида. Наше определење је за радикални, дијалектички хуманизам, који, по својим теоријским концепцијама и повезаностима с праксом, стоји изнад свих недораслих конкурентата. Управо, на томе се темељи његова моћ за све one који не траже само ријечи утјехе него и практично ослобођење од препрека на путу ка властитој срећи.

Наше сјесено определење јесте за дијалектички, реални и револуционарни, хуманизам, који је, јасно и одређено, супротстављен сваком идеалистичком или апстрактном хуманизму. То је сасвим разумљиво, јер се само реални хуманизам може чврсто повезати с марксистичком концепцијом погледа на живот и свијет.

Полазећи од претпоставке да човјек, у процесу преображавања објективне стварности, ствара сам свој свијет, утичући посредно и на властити развијатак, дијалектички хуманизам је досљедно аутономан у том

Дијалектички хуманизам

смислу што човјеков свијет објашњава игром сила овога свијета, а не пријебава никаквим ванљудским силачима. Човјек у друштву је полазна тачка и аутономни коначни среће, творац цјелокупног свијета и себе самог.

Једино такав хуманизам, који негира мијешање у људске ствари оних сила које стоје изнад човјека, може бити признат као потпуно досљедан, револуционаран и аутентичан. Ово због тога што дијалектички хуманизам стоји чврсто на чврстом тулу животне праксе, а то не само зато што изражава принципе него што из њих извлачи и одређене закључке.

Марксистички социјализам је доктрина љубави према човјеку сараднику у асоцијацији, како у погледу своје полазне тачке тако и у погледу свога циља. Овај проблем човјекољубља не поставља се апстрактно, већ конкретно, кроз борбу за циљеве. И дијалектички хуманизам мора истицати проблем борбе против свега што негира ту љубав, што стоји у колизији с њом, а то значи против свега онога што човјека понижава, експлоатише и унесрећује.

Борбени карактер дијалектичког хуманизма усклојењен је са човјековом срећом: он позива на бескомпромисну борбу против свих узроцима људске несреће као масовне појаве. При томе је реалан циљ стварање таквих услова и могућности за срећнији живот човјека и друштва. Али дијалектички хуманизам не обећа никакав утопијски рај, нити даје златне кључеве срећопите личне среће, већ сугерише ликовну изградњу узроцима људске несреће. А то је управо оно што му даје привлачну снагу и од чега зависи његов револуционарни карактер.

Карakteristika дијалектичког хуманизма је у томе да његов циљ стално иде напријед и што ништа што је већ постигнуто на овом подручју није тако добро и савршено да не може бити још боље. И идеал, када се оствари, није више идеал, јер он се стално изнова рађа и напредује, покрећући прогресивне снаге на нове напоре. Тако се „игра“ прогреса стално наставља између жеља и могућности, идеала и њихове реализације на друштвеном плану.

На сваком историјском степену хуманизације свијета била је потребна филозошка миса која ће стално у центру догађаја држати основне проблеме људ-

Пуро Ђурић у модерној галерији у Будви

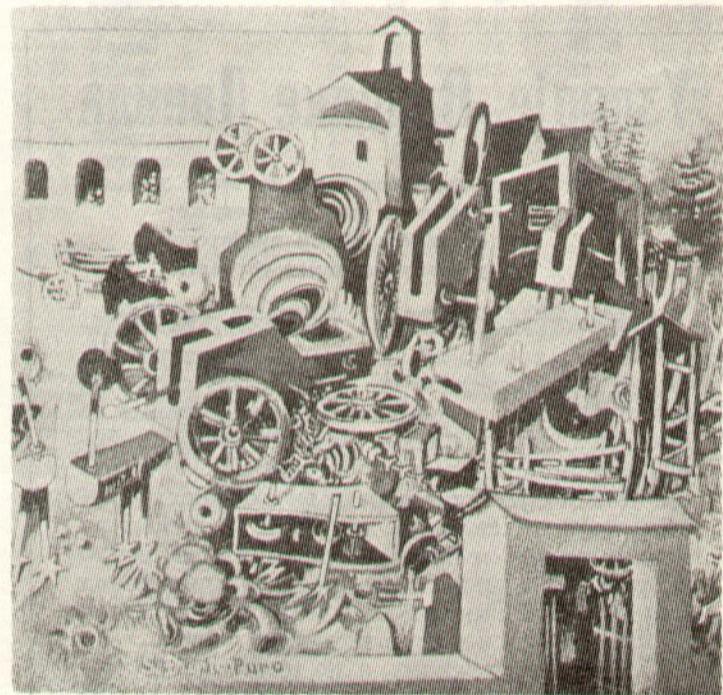
Сезона ликовних изложби у Будви почела је ове године изложбом Слободана - Пура Ђурића, која је отворена 2. маја у Модерној галерији у Будви.

Овај наши ликовни стваралац није самостално излагao већ пуних десет година. Но, његов развој могли smo пратити преко групних изложби Удружења ликовних умјетника Црне Горе и других ликовних манифестација које су се одвијале у овом десетогодишњем периоду. Ову дугу паузу Ђурић је искористио да изгради и заокружи своје ликовно схватање у јасну и дефинисану умјетничку физиономију.

Поред самосталних изло-

жби у Цетињу, Титограду и Будви Ђурић је учествовао на изложбама Удружења ликовних умјетника Црне Горе у земљи и иностранству, на Међународној изложби УНЕСКО-а, затим у Риму, Барију, Паризу и другим мјестима. Године 1956. добио је прву и другу награду Савјета за просвјету и културу Црне Горе и дводесет на граде Салона „13 новембар“ у Цетињу.

Ђурић се будванском публици представио са тридесет и девет радова, а од тога 28 у уљу два у гвашу и девет у тушу. Посебно су запажене слике: Сеоско гробље (на слици), Село Брајићи, Плави вјетар, Златни град и Древне птице.

Сеоско гробље

ске егзистенције, непрестано изграђивати свијет у смјеру историјског кретања и доприносити остваривању оптималних могућности слободног и богатог људског живота у друштву.

Дијалектички хуманизам који се у нас остварује значи материјализацију марксистичке концепције о друштву. На том путу смо смјело закорачили и створили услове да можемо незаустављивим ходом иницији даље, рушећи бројне препреке. Наши Устав и остални акти који из њега произиђу, као и Платформа и Писмо, представљају досљедну разраду филозофског концепта марксизма и, као такви незамјениљи су инструментариј наше свакодневице — хуманизације међуљудских односа и стварања услова који не бити гаранција човјековог бољег живота.

Очиљедно је да смо идеју о хуманизму скинули, на земљу и да је сваким даном све више оживотворујемо. Сјесни смо да ћегов путеви не воде узвишеним, али недостизним циљевима ипак, реални хуманизам не настаје увијек у противставу према критичком апстрактном хуманизму — он настоји да прихвата оно што је у датој ситуацији достижио, не одричући се идеја која је инспиришала мијења оно што је још нехумано. Дијалектички хуманизам стално се остварује да се не би никада довршио, јер како идеал иде најпријед, тако се са новим снагама мора прилагодити остварењу људског дјела и довршењу задатка историјског тренутка.

Прихватали дијалектички реални хуманизам не значи повјеровати да је „све у хљебу“ и да је људско друштво довољно хуманизирано ако је постигло обилје материјалних добара. Сиромаштво је само једна од многих препрека које човјек треба да савлада да би био у правом смислу човјек — слободна и свестрано развијена личност у слободном друштву.

У нашим условима већ су савладане бројне пречке. Револуционарна борба и радничка класа са Савезом комуниста на челу успјешно отклањају преостале сметње да дијалектички хуманизам пројеко све аспекте друштвеног живота, да би сваки члан друштва био максимално задовољан у свом стваралачком раду.

Драго СТАНКОВИЋ

ЗА НАЈМЛАЂЕ ЧИТАОЦЕ

СУНЦЕ

ГРИЈАЛО ЈЕ СУНЦЕ
ИЗНАД НАС,
А ЛЕНА СЕ СМИЈАЛА
ХА — ХА ХА,

ВИЛА ЈЕ РАДОСНА
ШТО СУНЦЕ СЈА,
ЗАТО ЈЕ ПЛЕВАЛА
ТРА-ЛА-ЛА-ЛА.

Нада ЛАЗОВИЋ, ученица
БУДВА

ЉУБИЧИЦА

ПРОЦВЕТАЛА
ЉУБИЧИЦА
У ЗЕЛЕНОЈ ТРАВИ,
ДОВОХ, ПА ЈЕ УВРАХ
И ПОНЕСОХ МАМИ,
Предраг КРУТА, ученик
БУДВА

ОПЕТ ЦВИЈЕЋЕ

ЗИМЕ ЈЕ БИЛО ДОСТА
ДОШЛО ЈЕ ПРОЈЕВЕ,
У ВРТУ И НА ЛИВАДИ
НИКЛО ЈЕ ОПЕТ
ЦВИЈЕЋЕ.
Драгана КУЉАЧА, ученица
БУДВА

Пруга Београд-Бар у бројкама

ДУГА 476 КИЛОМЕТАРА, ПРУГА БЕОГРАД БАР имаће вјероватно или не, 90 километара тунела и 17 километара мостова! Када буде пуштена у експлатацију, њен капацитет биће осам и по милиона тоне рибе и петнаест милиона путника у оба правца. Истовремено, она ће омогућити да дође до преобрађаја цјелокупне, иначе неразвијене и затворене, привреде крајева кроз које буде пролазила: до отварања нових рудника и експлоатације око 120 милиона кубних метара зреле дрвне масе, која до сада није могла бити рационално коришћена.

Дионица пруге кроз нашу Републику дуга је 117 километара и спада међу најтеже на њеној читавој дужини. На том дијелу требаје да пророби 105 тунела и изгради 93 моста и вијадукта, међу којима и мост преко канона Мале ријеке, највећи жељезнички мост у Европи. Он ће имати распон од 473 метра и шест стубова од којих ће два средња бити високи по 140 метара! Понто ће воз прелазити на 197 метара изнад површине воде, да, приликом јаких вјетрова, не би дошло до обарања вагона, дуж моста ће бити постављена заштитна ограда, тако да ће композиције бити отпорне на налете вјетра. Интересантно је још нешто: овај објекат — круна у стваралаштву и пројектовању мостова —

градио се без скела, на принципу слободне монтаже.

На дионици од Колашина до Лутова налазе се туници „Требеница“ и „Острвица“ који су заједно дуги девет километара. Први се налази на улазној страни планине, пун јаких извора и подземних вода, обраслој густом шумом, а други на излазној страни, где нема ни капи воде, усред лута камена! Станница Дубочица, једна од 58, колико ће их се укупно налазити на прuzi, и читав станични плато са пет колосјека, постављени су на велиkim бетонским стубовима!

Тешко да се било где у свијету може видjeti толико прекрасних пејзажа колико их има од Бара до Гостуна, на црногорској дионици пруге, другој 117 километара. Пруга се пробија од мора преко Скадарског језера, Тэмовског поља, уз обалу ријеке Мораче, дубоким кањоном Мале ријеке — преко највишег моста у Европи, затим преко висови, вијадуката и мостова — правих ремек-дјела грађевинарства, кроз тунеле и стотине шуме — царства сваковрсне дивљачи, поред језера и хумних сребристо-зелених слапова, који се стропопштавају и са висине од 150 метара.

М. Л.

МОЈА УЛИЦА

МОЈА УЛИЦА је
лијепа и велика.
Ујутро се умијава
у блиставим капљицама
јутарње росе, док
је увече обасјавају црвено-жуте свјетиљке.
С једне и друге стране
улице налази се много
мањих и већих зграда.
Поред њих има лијепог
зеленила и разног
цвијећа. Дуж улице
теке поточић у којем
се огледају висока дрвећа
и польско цвијеће.
То је моја улица, улица
најљепша на свијету.

Нада МАРОВИЋ,
ученица — Будва

ЗАНИМЉИВОСТИ

КРЕМЕН КАМЕН

Са нешто преко 530.000 ста-
новника, који живе на про-
стору од свега 13.812 квадра-
тних километара, најмана југословенска република, Црна Гора, има несвакидашњу прошlost. На њеном кршевитом тлу су се прије доласка Словена смјењивала илirska, римска и визатијска цивилизација, а и касније овде су многе војске долазиле да жаре, пале и своје мачеве на људским kostima затупе. До десетог вијека била је позната као Дукља, а четири наредна стотине као Зета. Затим се зове Црна Гора, Бернар Шо је узвикнуо: „Изврси! Вас, Црногорце, као и нас, Ирце, треба стално бацати у борбу да бисмо увијек били у кондицији!“

на, која нестаје по првом свјетском рату.

Без ријека, равница и ријечних долина, од камена и на камену, Црна Гора се никад није намножила, јер у њој су само „људске жетве биле богате“. За читавих сто година број њених становника порастао је за 70.000, да би за четири године другог свјетског рата опао готово за толико — са 417 на 360 хиљада.

Када је, приликом једне посјете Цетињу, сазнао да су стаљни ратови вјековима десетковали становништво Црне Горе, Бернар Шо је узвикнуо: „Изврси! Вас, Црногорце, као и нас, Ирце, треба стално бацати у борбу да бисмо увијек били у кондицији!“

Црна Гора је сва од камена и на камену који је — као море у живот помораца — „ушао као праелеменат у живот њених становника“. И њега је Црна Гора је кремен камен који на сваки удар огањ даје.

М. Л.

ПРОЉЕЋЕ

У МОЛОЈ ВАШТИ
ПРОЦВЕТАЛО
ЦВИЈЕЋЕ,
ПТИЧИЦЕ ПЛЕВАЈУ:
ДОШЛО ЈЕ ПРОЈЕВЕ.
КАД ОДЕМ У ШУМУ
ШАПУВЕ ДРВЕЋЕ,
СВАКО СЕ ВЕСЕЛИ:
ДОШЛО ЈЕ ПРОЉЕЋЕ.
Рајко КУЉАЧА, ученик
БУДВА

ПРВА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА НА СВИЈЕТУ

ЦРНОГОРЦИ СУ ШТАМПАЛИ КЊИГЕ У ВРИЈЕМЕ КАДА СЕ У ОКСФОРДУ НИЈЕ НИ ПОМИШЉАЛО НА ТАКО НЕШТО

Године 1893. Мала кнежевина Црна Гора свечано је прославила четиристогодишњицу Ободске штампарије. На свечаност која је, углавном, обављена на Цетињу дошли су представници културног живота Европе. Предсједник Одбора за прославу био је један од почасних грађана Црне Горе Павле Аполонији Ровински, аутор значајног дјела „Черногорија“. Петнаестак година прије ове свечаности велики енглески пјесник Алфред Тенисон испјевао је, поводом великих побједа Црногорца на Вучјем Долу и Фундини, сонет у коме је славио њихово јунаштво. А на прослави четиристогодишњице Ободске штампарије, један други Енглез, изасланик Оксфордског универзитета, поздравио је слављенике — нису то били само изрази куртоаџије — као народ који је имао штампане списе на свом матерњем језику у доба када у Оксфорду још нико није ни помишљао тако што да чини.

Приликом прославе тог значајног јубилеја, управо за ту прилику, била је израђена пригодна метална споменица која је раздавана гостима. На једној њеној страни била је књига са утиснутом годином оснивања штампарије. Ивицом у кругу био је напис: „Сфоменица 400 годишњице Ободске штампарије“. На полеђини књиге било је утиснуто „Осмогласник“, а испод њега били су укрштени мач и перо.

Иначе, познато је да је штампа проналазак петнаестог столећа. Заслугу за то епохално откриće припада Њемцу Гутенбергу. Послије његових супародника, штампом су се бавили Италијани, затим Французи, па онда Црногорци, који са допијели штампарију из Млетака. Повлачећи се пред најездом Турака, Црнојевићи су је пренејели на Обод, а затим на Цетиње.

За разлику од оних у Њемачкој, Млетаку и Француској, Ободска штампарија била је државна. То је 1900. године истакао Др Лаза Томановић на Гутенберговој прослави у Мајнцу, рекавши да је Ободска штампарија „прва државна штампарија у општији“. Након провјеравања чињеница, ње мањка штампа потврдила је Томановићеву констатацију, објашњавајући да су њемачке и друге штампарије, изузев оне на Ободу, биле у приватним рукама.

Непуне двије деценије дјеле нас од једног од најзначајнијих јубилеја наше културе — прославе пола миленијума од оснивања прве јужнословенске штампарије. Основана заслугом Ивана Црнојевића, она је доказ за оно доба високог културног нивоа становништва, односно схватљања чија и улога штампанајући је.

Уздар је Владику Данилу

Спуштавах се ја на ваше уže,
умало се уже не претрже;
отада смо виши пријатељи,
у главу ми памет ућерасте.

Тих стихова из „горског вијенца“, којима се завршава „отпоздрав на писмо“ Селиму везиру, „робу роба свечева“ и посланику „од све земље цара“, сјећамо се пред црквом у Српској, знаменитом културно-историјском споменику с краја XVII вијека. Док човјек посматра њен романски звоник, који се складно допуњује с византијским олтаром, и присјећа се оног што је чуо и прочитао о прошlostи овог краја, искрсава лик Владику Данилу, који, окружен турским војницима, носи глогов колац на леђима.

На молбу Зећана, а по претходном одбрењу скадарског паше, Владику Данилу стигаје је у Зету да освешти новоизграђену цркву у Српској. Као и толико пута до тада, Турци нису одржали ријеч, већ су ухватили господара Црне Горе, везали га и ријешили да га набију на колац. Знајући да су лакоми на злато, Зећани понудише Турцима откуп. Нијесу се преварili: Турци пристадоше да поклоне живот Владици за три хиљаде дуката, под условом да се тај износ сакупи за један дан и једну ноћ. А у очекивању да се откуп донесе, Владику одигоше од земље, веzaше за клин и омчу му ставише о врат! Тада се „прикраде млади поп Бошко, подметну Владици своја леђа и тако га држао читаву дугу зимску ноћ“. Турци су се ирили и чекали да поп Бошко падне од умора, а омча се затегне око Владичина врата. Али, ујутру, како је и договорено, раја је донијела откуп.

„За ову љубав Владику Данилу је дарио повељом попа Бошка, а сваку мушки главу у Зети пољубио у чело. То је било његово уздар.“

На овај догађај односе се и стихови које је Његош ставио у уста Кнезу Раду, брату Владику Данилу:

Што се мрчи, када коват ићеши?
Што збор купиш, кад зборит не смијеш?
Прије си им с коца утекао,
дабогда им скапа на ченгеле!

М. Л.

Пред Комисијом

У ЗНАКУ ЈУБИЛЕЈА

ТАКМИЧЕЊЕ ЕКИПА ПРВЕ ПОМОЋИ

У сквиру јубиларне превене тридесет годишњице обновљања подмлатка Црвеног крста у Црној Гори, у Будви је 28. априла одржано Четврто по реду општинско такмичење у пружању прве помоћи и самопомоћи, у коме је учествовало 19 екипа школске, сеоске и радничке омладине са 152 члана, од чега 40 омладинаца, а остало су били чланови подмлатка. Такмичење је одржано у организацији Општинског одбора Црвеног крста у сарадњи са Армијом, а под покровитељством Спаштинског вијећа синдиката.

Оцјенивачка комисија под предсједништвом при-

маријуса Др Ина Вујовића, који је истовремено био и делегат Републичког одбора Црвеног крста на овом такмичењу, констатовала је да су омладина и пионери, који су прошли кроз течajeve, поступно практично и теоретски овладали овим вјештина ма. Рад појединих екипа изазвао је дивљење присутних грађана и оцјенивачке комисије. У такмичењу је учествовала и једна екипа из села Брајића. Иначе, и ове године скоро сва сеоска омладина на подручју будванске општине прошла је кроз курсеве и оспособљена за пружање прве помоћи и самопомоћи.

Такмичиле су се четири

екипе из Петроваца, четири из Светог Стефана, десет из Будве и једна из Брајића. Најбоље знање конкуренцији подмлатка показала је екипа број 7 из Будве — ученици Основне школе „Стефан М. Љубишић“, затим екипа број 1 из Петроваца — ученици Основне школе „Мирко Срзентић“, док је у конкуренцији омладине прво мјесто освојила екипа радничке омладине из Светог Стефана, а друго екипа срећношколске омладине из Будве.

Три пропласирале екипе учествоваће на републичком такмичењу, које ће се одржати 12. маја у Титограду. Побједницама су уручене на граде у књигама.

Треба истаћи да су сви успјеси на плану оспособљавања омладине у пружању прве помоћи и самопомоћи, који, може се без прегерирања казати, нијесу мали, везани за свесрдно и упорно залагanje здравствених радника Дома здравља у Будви, укључујући раднике здравствене станице у Петровцу.

Активност на овом плану — ујеравају нас здравствени радници — неће престати овим такмичењем. У плану је предвиђено одржавање курсева прве помоћи по свим радним организацијама на подручју општине. У току акције „Недеља Црвеног крста“, која се одржава од 6. до 12. маја, предвиђа се добровољно давање крви, обилазак и пружање помоћи материјално необавезијеним лицима на подручју општине.

Овогодишње такмичење екипа прве помоћи имало је изузетно свечани карактер. Оно се одржава у знаку тридесетогодишњег јубилеја обновљања организације Црвеног крста у Црној Гори и 99 година од када је у сиромашној али слободарској Црној Гори основана организација Црвеног крста која је била прва на Балкану. Успомене на те догађаје освежије је учесницима такмичења и присутним грађанима у поздравној ријечи предсједник Спаштинског одбора црвеног крста, УРОШ РАДУНОВИЋ. В. Станчић

ЛИЈЕП ГЕСТ

Иако једва сакупе толико средстава да би отишли на првенствену утакмицу, фудбалери „Петровац“, приликом недавног гостовања у Пљевљима, направили су један врло лијеп гест. Добровољним прилозима сакупили су новац и купили вијенац који су, као што се види на слици положили на споменик родољубима погинулим у чуvenој пљевальској бици у којој је пало и четрнаесторица бораца из наше општине.

Поводом чегрдесетодневног помена својој сестри Савети Митровић, Стеву Суђић за изградњу школе у Будви приложе 1000 динара.

ЦРНОГОРСКА ФУДБАЛСКА ЛИГА

„Петровац“ ређа побједе

„Петровац“ је у протекла три кола показао да може и зна да игра фудбал. Прво је у Петровцу са 1:0 савладана врло добра екипа титоградског „Графичара“, а затим и други титоградски лигаш „Забјело“, и то са 3:0. Утакмица против посљедњег на табели „Орјена“ из Зеленике, која је требала да се одигра 1. маја, одложена је због невремена.

Треба истаћи да је „Петровац“ први пут од када се такмичи у Црногорској лиги савладао „Графичара“. Овај за Петровчане традиционално неугодан противник приказао је добру игру, али су домаћини тријумfovали у једној фер утакмици, јер су показали више воље и жеље да побиједе, боље су се залагали и били борбенији.

„Забјело“ је уједно и више вољи савладано: голман овог клуба мо-

рао је три пута да вади лопту из мреже. Но, и поред тога најава домаћих, није још увијек доволно ефикасна. Пропуштају се такозване стопостотне шансе, што нарочито важи за играче из навалне петорке. Одбрана је солиднији дио тима. То се видјело на утакмицама у Петровцу, где је било доста искушења, а није примљен ни један гол.

1. Ловћен	25	20	2	3	78:15	42
2. Челик	25	14	5	6	47:21	34
3. Зета	25	15	4	6	40:27	34
4. Јединство	24	13	7	4	48:29	33
5. Графичар	25	12	5	8	38:23	27
6. Петровац	24	12	3	8	33:30	27
7. Текстилац	25	10	6	9	42:26	26
8. Горштак	24	10	6	8	36:25	26
9. Забјело	24	10	6	8	33:31	26
10. Искра	25	10	3	12	45:42	23
11. Рудар	25	7	5	13	29:53	20
12. Младост	23	8	4	11	32:57	20
13. Ибар	24	7	5	12	35:49	19
14. Језеро	25	5	5	15	33:57	15
15. Моријар	24	5	4	15	28:42	14
16. Орјен	23	2	1	20	30:70	5

ПОДСАВЕЗНА ЛИГА

„Могрен“ напредује

Фудбалери „Могрена“ су забиљежили двије победе. Истина, „Грбаљ“ је напустио такмичење, па је утакмица добијена пар-форф (3:0), али су зато Будвани заблистали у наредном колу и на „врху“ терену у Кртолама, где су савладали „Слогу“

са 5:2. Да је таква игра пружена и против „Арсенала“, „Могрен“ би с више наде дочекао крај такмичења. Овако, „Игало“ је сувише одмакло и чини се већ је на прату Црногорске лиге.

Милочер наставља са успјесима

Наставља се успјешнији првој колије старт фудбалера „Милочера“. У Кртолама, у сусрету с тамошњом „Слогом“, освојен је бод (утакмица је завршена неријешено 2:2). Само недељу дана касније савладан је „Врмац“ у Бечи

ћима са 3:1. Фудбалери „Милочера“ одлучили су да „фењер“ препусте некој другој екипи и у томе су успјели, нижући успјехе у првој колији дјелу такмичења.

С. Грегорић

Успјех кошаркаша

Послије успјеха будванских гимнастичара на првенству Црне Горе, значајан резултат постигли су петровачки пионери. Наиме, ученици Основне школе „Мирко Срзентић“ освојили су четврто мјесто на недавно одржаном такмичењу основних школа Боке Которске у кошарци. Пионери из Будве били су нешто слабији — пласирали су се од шестог до осмог мјesta.

Студенти из Данске у Будви

Од 22. априла до 6. маја тридесет студената архитектуре из Копенхагена боравило је у Будви са два реномирана професора, Ђерарном Ларсеном и Кнутом Волсгардом. Састанак, одржан у Културном центру, имао је за циљ да упозна будуће архитекте са Старим градом Будве и новом архитектуром. На питања студената из данске одговорили су архитекти Иван Кузњецов и Драган Бандић, дипломирани правници Чедо Шпадијер и дипломирани етнолог Станко Павловић. Том приликом студент

Бак Андерсен посебно се интересовао за Стари град, његову прошлост, историју, значајне културне историјске споменике на територији општине Будва. Он је примјетио да су фасаде кућа у Старом граду веома шаролике, што одудара од принципа заштите споменичког фонда. Хенинг Нилсен и више њихових колега питали су чиме се бави становништво Будве.

Група студената из Данске стигла је у Будву преко редовне међурдјавне размене.

У СТАЊЕВИЋИМА ЗАПИСАНО

Бурни живот Димитрија Вујића

— МАЛО ПОЗНАТЕ СТРАНИЦЕ ИЗ НАШЕ ИСТОРИЈЕ —

ПРИМЉЕР ШЋЕПАНА МАЛОГ дао је крила машти бројних пустолова који се, све до краја XVIII вијека, јављају као претенденти на црногорски престо. Сви они познати су као „грофови самозванци“ и „кнезеви од пустих села“. Међу њима ваља поменути Софронија Југовића, браћу Зановиће и Николу Црнојевића — Давидовића. Не мању пажњу заслужује „граф“ Димитрије Вујић. Ако не ради чега другог, оно ради збора црногорских главара, одржаних прије 175 година недалеко од Будве, у другој резиденцији гостодара Црне Горе — манастиру Станајевићима, о коме налазимо помена у посланици Петра I упућеној Црнничанима:

...Знате што смо сви опште договором овдени на сабор писанога 28. марта одлучили и како смо рекли да ни један поса или дјело графа Вујића примити нећемо, нити њега познати ни пуштати у наше црногорске ствари, да може имати иаквие власти, ни чинити малога ни великога посла, него да ми живимо, како смо и досле, без принципа и господара, а он нека иде на другу страну изван и изван нас и наше земље да го сподство иште; и тако се ми од њега и од његовога свакога дјела одрекосмо и он се од нас и од сваке наше ствари одреће...

ПОЉАК ИЛИ СРВИН ИЗ МАЂАРСКЕ?

И данас се о Вујићу врло мало зна. Није тачно утврђено ни то да ли је тај пољски краљевски коморник и кавалер ордена св. Станислава, Наполеонов генерал и кандидат за албанско кнеза и црногорског „законодатеља“ био родом Пољак или Србин из Мађарске. Сигурно је само једно да је као Наполеонов агент крстарио Далмацијом, Босном, Херцеговином, Црном Гором и Албанијом. Већ 1790. године он сијде да свргне Петра I и у „крвљу свитом гнијезду“ постане врховни господар. Двije године послиje тога, закулисно и вјешто, приступа остварењу тог плана. Одлази у Енглеску, Хаг и Беч, где прича о побожњу понуди Албанца да га „следи на столицу Кастронос-вића“ и како, наводно, „против тога немају ништа цар Фердинанд и руски посланик Голицин“.

„МЕМОРАНДУМ“ ЗА КАТАРИНУ ВЕЛИКУ

Вујић, зачудо, не долази тамо где је „траже“, него се упуњује у Петровград — да би га примила саслушала Катарина Велика. Чим је стигао, шаље јој „меморандум“ у коме пише како му је од црногорског народа и главара предата сва власт и сада очекује само уобичајену потврду руског двора. „Народ горди, јуначки и независни“ — изјављује Вујић — „изабрао ме је за свога начелника, но пред Нјеним Величanstvom ја слажем са себе сва права и пуномоћја, којима ме је овај народ обукао, и од Августјешије Екатерине очекујем рјешење моје и његове судбе“. Објашњавајући како је дошло до тога да освоји симпатије Црногорца, он каже како га је слуша, „који чешће него људска мудрост предњачи у до-гађајима“ довео у Црну Гору. Једнакост вјере, знање језика и нека, својевремено учињена, доброчинства задобијала су му по-верје и уважење тога народа. Обратили су на њега ногљеде и ријешили да га изaberu за господара и „законодатеља“. А он је каже — дugo одбијао „њихове мобље и понуде, не што би се плашио непостојаности тог народа, него зато што без помоћи какве више сile, и без средстава, не би могао много учинити“. При kraju „меморандума“ Вујић, баца „мамац“: „У Црној Гори може се уредити тридесет пукова војске — сваки пук по 800 војника — која би имала два задатка — да служи Нјеним Величanstvom и да брани земљу“. А тридесет пукова, и то црногорских, нијесу мала ствар. Треба само бити издашан и наоружати ту војску, која је — и голорука — у стању да се бори с десет пута јачим непријатељем.

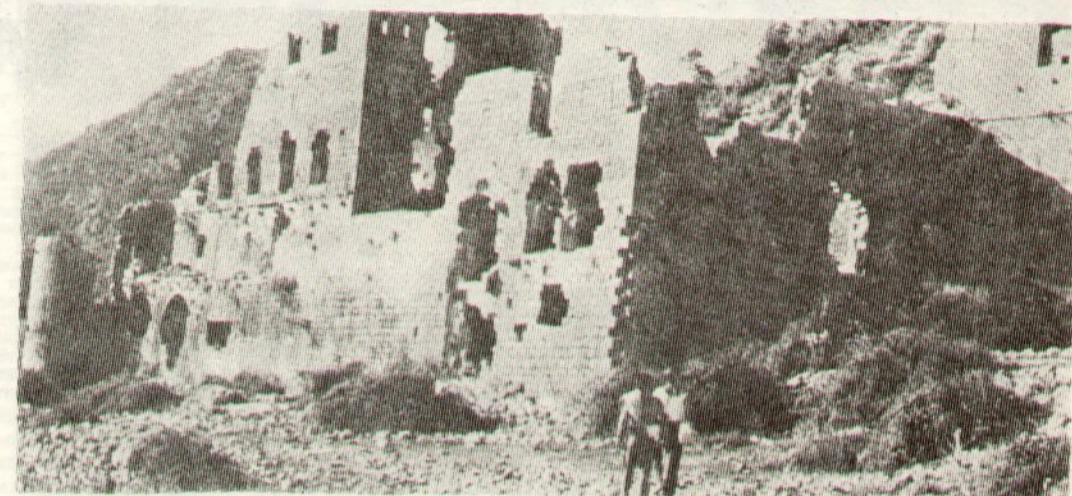
Ма како били примамљиви они предлози, Катарина Велика није била лаковијера. У свјежој јој је успомени био случај са Шиепаном Малим, чија су појава, и лажно име, инак, коли-ко-толико, узнемиравали њену

савјест. У аутору „меморандума“ она прозре пустолова и нареди да га проптерају.

ПОСЛJEДЊИ ПОКУШАЈ ДА ВУЈИЋЕ ПРВИ

Али, Вујић не бјеше од оних који се лако деморализују. Истину, тај први покушај да макар црногорском камену буде први мије пошао за руком. Наде полагане у руски двор изјало-виле су се, али сви путеви нијесу били затворени, ни све шансе изгубљене. Остаје неко — рапирао је он — ко ће га објеручити прихватити.

У зиму 1796. године Вујић стиже у Цариград. О томе сазнајемо из писма патријарха Григорија: „Неки Димитрије, граф, Вујић, који је 5. августа 1795. изабран од главара тамошњег народа за заповједника, дошао је овде и показује писмо с народним писцем од све Црне Горе и потписом губернатора Ивана Радоњића из Његуша...“ Одго-

Рушевине Станајевића

варајући Григорију, Петар I пише: „Од имена мага и од имена свега народа црногорског до стављам до знања Вашој Свјетости да поменутога Димитрија Вујића црногорски народ није никада признао, ни признао за свога заповједника, нити има намјере признati га“.

СУЛТАНУ ОБЕЋАВА ВАЗАЛСТВО

Вујић је и сам знао шта је њему мисле у Црној Гори, или

и не хаје за то, већ се сам пре-даје писању новог „меморандума“ за султана коме обећана вазалство, уколико га овај „утврди у достојанству владајућег господара Црне Горе“. А то би за Отомански империју био несумњив успјех. „Близателна Портат“ — пише Вујић — „сваком пуку војске од 1000 људи, којега би она искала у помоћ, плаћаће по 11.000 гроша на мјесец, Даваће уз то, сваке године, у мирно vrijeme за издрžavanje

војске од десет хиљада људи по сто десет хиљада гроша, а једном за свагда даће за наоружање дводесет хиљада великих пушака, толико исто малих, сувише неколико топова“. За узврат, он иуди да Портат „може сва-тда располагати једном дивизијом од десет хиљада људи. У случају напада непријатељске војске из Отоманског империја, кнез црногорски, не чекајући заповјест, дади ће одмах тридесет пет хиљада своје војске и кренути Портат у помоћ“. Ни то није било доволно већ се обавезује да сваке године плаћа данак „који ће се састојати из 500 хиљада ока сиропе вуне. Рачунајући оку само по десет пари, то ће изнijeti стопедесет хиљада гроша, тако да чистога данка остаје четрдесет хиљада“. Увијајући и сам да тај износ није велики, а знајући да Портат није до њега нистало, Вујић завршава „меморандум“ рјечима поснотом: „Портат ће у покорности Црногорца видје-ти не само своју славу и срећу овога народа. Његовим придо-бијањем она, истини, није до-била златни рудокоп, али је при-добрila јуначки народ. А ониме који има доста блага потребна су само добра врата да га чу-вају“.

Нико од када Црна Гора по-стоји није био спреман да на сличној основи разговара са Османлијама. Зато је Вујића понуда у Цариграду једва дочекана. А он је мисlio да је све uređeno и да више нема никаквих сметњи да се прогласи за црногорског кнеза.

Десило се, међутим, оно што Вујић није рачунао. На збору главара у Станајевићима, одржаном 28. марта 1799. године, Црногорци не хтјео-ди да чују о условима, нити о било каквим преговорима са Цари-градом, већ једноставно одлучи-ше да се самозован смјеста губи-би. У посланици Примичанима, упућеној из Станајевића 3. априла 1799. године, Петар I подсећа на одлуке са тога скупа:

...Можете видjeti da se ja od графа Димитрија Вујића и од његовога свакога малога и велико-која дјела пред Богом и пред цијелим свијетом отлиčnih u вијек, тако се личим и одричем од свакога Црногорца ближњега и даљњега, који би се у икаквом поса с реченијем графом придржио или договор који чинијој јавним или потјенијим начином и који би немао ишта обећава и говорио, што нијесмо обштесабарно и договорно свако-лицији рекли и утвrdili, како више у овом листу изговара, да ни њега ни његови обећани увијек примити нећemo, него сам нека пази како ћe и на коју страну из наше земље поћi.

Тек на путу ка Венецији, где ћe му се замести сваки да-љи траг, анализирајући своје по-ступке тражећи узроке неуспјеху, Вујић је могao да схвati како су велики то људи са црногорским кршем и колико су сијти они други, међу њима и он сам, који нијесу кадри ни да схвate величину и лепоту тог народа.

М. Лалић

ДА ВАС ПОДСЈЕТИМО

Датуми који се памте

11. MAJ

— 1860. године италијански револуционар Ђузепе Гарибалди искрао се са својих хиљада бораца на Сицилију, коју је ослободио за непуна два мјесеца, након чега је предузео побједоносни поход на Јужну Италију.

12. MAJ

— 1943. године капитулацијом њемачко-италијанских снага у Тунису завршена битка за сјеверну Африку.

13. MAJ

— 1934. године у Београду је одржан велики збор грађевинских радника, који је до-ној резолуцију у којој се, између осталог, захтијева осмочасовни радни дан, забрана прековременог рада и рада недјељом, укидање акордног рада, осигурање у случају незапослености, пуну равноправност и слобода за радничку класу Југославије.

14. MAJ

— 1866. године рођен је њемачки физичар Фаренхахт (умро 1736), који је усавршио термометар, употребијавши живу уместо алкохола. Према његовој скали, вода се смрздава на 32, а тачка вреща је на 212 степени (код Целзијуса је тачка смрздавања на 0, а вреще на 100 степени). Термометар са Фаренхахтом скалом употребљава се у Великој Британији и Сједињеним Америчким Државама.

15. MAJ

— 1943. године почела је пета непријатељска офанзива — посљедњи јачи покушај Њемаца да уништи главнију Народно-ослободилачку војску Југославије. У току те офанзиве, која је трајала мјесец дана, дошло је и до чуvene битке на Сутјесци у којој је погинуо командант Треће дивизије, легендарни херој Сава Ковачевић.

16. MAJ

— 1945. године ухапшени су чланови њемачке владе коју је, након Хитлеровог самoubistva, био образовао адмирал Денис.

17. MAJ

— 1926. године у Бечу је почeo Трећи конгрес Комунистичке партије Југославије, који је трајао пет дана. На Конгресу је дошло до измирења између лијеве и десне фракције, и усвојена је резолуција којом је комунистичка стављена у задатак да се боре за „најпотпунију политичку и грађанску равноправност, без обзира на национални припадност“, као и за „неограничену употребу матерњег језика свуда и на сваком мјесту“.

18. MAJ

— 1711. године рођен је чуveni математичар, физичар и астроном Руђер Бошковић (умро 1787),autor великог броја научних расправа из математике, механике, геофизике, оптикe, астрономије и геодезије. Формулисао је закон о силама која дјелује између тачака у тијелима, а на основу кога је објаснио да је Земља само једна од планета које круже око Сунца.

19. MAJ

— 1844. године Њемци су извршили вазduшno-dесантни напад на Дрвар са циљем да

20. MAJ

— 1851. године умро је у четрдесетпетој години живота словеначки писац Станко Враз, први наш професионални књижевник и један од најистакнутијих представника „илјизма“. Бавио се и скupljanjem народних пјесама и превođenjem djela иностране литературе.

21. MAJ

— 1349. године, на Сталешком сабору у Скопју, усвојен је први десет од 135 чланова Душановог законика, који је био својеврstan устав тадашње српске државе. Други десет Душановог законика — 66 чланова — усвојен је седам година касније на Сабору у Серезу. Овим правним актом цар Душан је хтио да сачује своју власт и обузда проhtjeve vlastele.

22. MAJ

— 1942. године стријељан је народни херој Раде Кончар-Брк (рођен 1911), члан Полигбира ЦК КПЈ и секретар ЦК КП Хрватске. Оdbijajući da traži pomilovanje, on je rekao italijanskim fašistima: „Milost ne trajkimo, niti bismos vam je dali!“.

23. MAJ

— 1871. године, на барикадама у Паризу, на челу барикада Париске комуне, погинуо је пољски револуционар Јарослав Домбровски (рођен 1836), који се, као официр руске војске, био повезао са пољским револуционарима. Осуђен због тога на 15 година робије, усвојио је да учествује у устанку париског пролетаријата. Прије је био командант једне арми